

Mfv.II.10.119/2014/5.szám

A Kúria a dr. Czeglédy Csaba ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Hollósy Tamás ügyvéd által képviselt alperes ellen munkaviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása és jogkövetkezményei, valamint elmaradt munkabér megfizetése iránt a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál 7.M.42/2013. szám alatt megindított és másodfokon a Szombathelyi Törvényszék 8.Mf.20.441/2013/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. szeptember 10-én megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Szombathelyi Törvényszék 8.Mf.20.441/2013/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt nap alatt fizessen meg az alperesnek 20.000,- Ft (Húszezer forint) felülvizsgálati munkadíjat, valamint 14.000,- Ft (Tizennégyezer forint) költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - felhívásra - 156.000,- Ft (Százötvenhatezer forint) felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében két havi átlagkeresetének megfelelő összegű végkielégítés, 50 napi felmondási időre járó átlagkereset, 209.750 forint munkabér, valamint 8 nap szabadságmegváltás jogcímén 27.880 forint megfizetésére, a munkaviszony megszűnésével összefüggő igazolások kiadására, továbbá arra kérte kötelezni az alperest, hogy a közöttük létrejött munkaviszony alapján a 2001. december 20-ától kezdődően 2011. március 1. napjáig terjedő időszakokra vonatkozóan tegyen eleget a munkaviszonnyal kapcsolatos bejelentési kötelezettségének.

Keresetében arra hivatkozott, hogy gyermekkorát néhai H. F.

plébános mellett, a Ny.-i Plébánián töltötte, aki nem volt a gyámja és szülői felügyeletet sem gyakorolt felette. Miután képes volt a háztartási teendők ellátására a plébánia házvezetőnője lett. A 2010. október 13-án elhunyt H. F. halála után H. L. közölte, hogy az egyház számára nem kívánatos személy, és felszólította, hogy hagyja el a plébánia épületét, amely nyilatkozat a munkáltató felmondásaként értelmezhető. Kifejtette, hogy H. F. életében fizetsége „koszt és kvártély” volt költőpénzzel kiegészítve, 2010. október 15-e után azonban a munkavégzéséért juttatásban, ellenszolgáltatásban nem részesült.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

A Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 7.M.42/2013/13. számú ítéletével a keresetet elutasította.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint néhai H. F. 1987-től 2010. októberében bekövetkezett haláláig a Ny.-i Plébánián a katolikus egyház szolgálatában állt plébánosként. 1987-től 1996-ig a felperes édesanyja, P.-né S. G. is a plébánián élt, a plébános háztartását vezette. Elköltözését követően a felperes lakhatásáról, étellemezéséről, ruházkodásáról, iskoláztatásáról és költségei viseléséről 2008-ig a plébános gondoskodott.

H. F. 1996-tól egészségi állapota megromlásáig a háztartását alapvetően maga vezette, önellátó volt, magáról gondoskodott. A háztartási munkák ellátásában a felperes és - eseti jelleggel - az egyház helyi tagjai is részt vettek.

A felperes 2008. karácsonyán elköltözött Sz.-re, de a plébánost ezt követően is látogatta. H. F. 2010. október 13-án elhunyt, hagyatékának végrendeletben nevezett örököse a felperes lett.

2010. októbertől 2011. március hónapig a felperes a plébánia épületébe visszajárt, ingóságait elszállította, élettársával és az egyház néhány helyi tagjával részt vett a takarításban.

A felperes gyerekkorában ministránsként részt vett a misék lebonyolításában, eseti jelleggel harangozást végzett, és a szertartásokhoz előkészületet tett. H. F. plébános halálát követően a Ny.-i Plébánia Ny.-i Fíliává alakult, és a továbbiakban az I.-i Plébániához tartozó egységként működik a katolikus egyház szervezetrendszerében.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 71. §-a, 76. § (1), (2) és (5) bekezdése alapján megállapította, hogy a felperes az eljárás során nem tudta sikerrel bizonyítani, hogy H.r F. plébános, mint a munkajogi jogelőd alperes törvényes képviselője

2001. december 20-tól 2011. március 1-ig terjedő időszakban munkaviszony alapján a plébánia működésével összefüggő feladatok elvégzésére foglalkoztatta. A felperes előadásával szemben az volt megállapítható, hogy H. F. mint magánszemély a felperest az édesanyjával kötött megállapodás alapján kilenc éves korától nevelte, gondozta. A felperes ugyan végzett munkát a háztartásban, ennek alapja azonban nem a felek közötti munkaszerződés, hanem a közös háztartásban élés ténye volt.

A meghallgatott tanúk vallomásai azt igazolták, hogy H. F. háztartásában feladatokat látott el maga a plébános, a felperes és eseti jelleggel a hívők is segítettek. A bizonyítási eljárás adataiból nem volt levonható az a következtetés, hogy a felperes teljes munkaidőben meghatározott feladatkört látott volna el. Ez a 2008. karácsonyát követő időszakra sem állapítható meg, mert a felperes saját előadása szerint is, elköltözését követően a plébánostól semmilyen juttatásban nem részesült. A plébános halálát követően a felperes az örökös minőségével kapcsolatos feladatokat látta el, vagyis a végrendelet alapján az ingóságokat elszállította. Rendszeres és folyamatos munkavégzés nem volt megállapítható arra tekintettel sem, hogy 2008. karácsonyáig a felperes eseti jelleggel a plébánia működéséhez kapcsolódó feladatokat is végzett.

A felperes fellebbezése alapján Szombathelyi Törvényszék a 8.Mf.20.441/2013/4. számú ítéletével a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletét annak helyes indokai alapján helybenhagyta.

A törvényszék álláspontja szerint az elsőfokú bíróság eljárása nem ütközött az Alaptörvény rendelkezésébe. Alaptalannak ítélte a felperesnek az elsőfokú bíróság elfogultságára vonatkozó érvelését, mivel a szünetelést követően folytatódó eljárásban a munkaügyi bíróság elnöke a Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással kérte kizárását, amely az egész bíróság kizárását nem eredményezhette. Megállapította, hogy a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folytatódó perben az új tanácselnök elfogultságára vonatkozó bejelentést a felek nem terjesztettek elő.

A törvényszék érvelése szerint a kereset elbírálása szempontjából nem volt jelentősége annak, hogy a felperes édesanyja, P.-né S. G. milyen okból került a plébániára, és ott milyen feladatokat végzett. Az a tény, hogy ott háztartást vezetett és a plébánián tevékenykedett, nem jelentette, hogy a felperes automatikusan házvezetőnévé vált az édesanyja elköltözését követően.

A törvényszék annak tulajdonított döntő jelentőséget, hogy a Sárvári Városi Bíróság előtt folyamatban volt 8.P.20.246/2012. számú ügyben a felperes a 2012. július 3. napján tartott tárgyaláson több alkalommal édesapjának nevezte az elhunyt

plébánost. A felperes nyilatkozatából pedig az következik, hogy a születési anyakönyvi kivonatban rögzítettektől függetlenül a felperes és néhai H. F. között szoros érzelmi kapcsolat volt, amely önmagában kizárja, hogy a felperes plébánián folytatott tevékenysége munkaviszonynak minősüljön. A törvényszék rögzítette, hogy szolgátságban tartást a bizonyítás adataiból nem lehetett megállapítani, mert a felperes az iskoláit elvégezte, 2008-ban a plébániáról elköltözött, és ezt követően szabad akaratából járt vissza.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályú hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalával a keresetnek történő helyt adást, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő utasítását kérte.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény B. Cikkelyét, 28. Cikkelyét, III. Cikk (1) bekezdését, az Mt. 76. § (1)-(2) bekezdését, 92. § (1) és (2) bekezdés c) pontját, 95. § (1) bekezdését, (4) bekezdés b) pontját, 131. §-át, 136. §-át, továbbá 141. §-át, és az 1993. évi XXXI. törvénnyel ratifikált Emberi Jogok Európai Egyezség Okmányának (EJEE) 4. Cikk 1. pontjába ütközik. Sérti továbbá a Pp. 3. § (2), (3) és (5) bekezdését, valamint a 206. § (1) bekezdésének rendelkezéseit.

A felperes érvelése szerint az első- és másodfokú bíróság a tényállást iratellenesen állapította meg, mert nem vizsgálták azt a körülményt, hogy az édesanya milyen okból került a plébániára, és nem állapították meg, hogy ott egyértelműen házvezetőnői feladatokat látott el, amelyet elköltözését követően - helyzetéből fakadóan - ő végzett. Érvelése szerint nem csak az előző évszázadokban, hanem napjainkban is megjelenik a hasonló jellegű foglalkoztatás, amikor is a bentlakó alkalmazott a munkakapcsolaton kívül jó személyes kapcsolatot is kialakít, ilyen állapítható meg például a babysitter vagy az idős, beteg családtagot ápoló személy esetében. Ez a személyes kötődés azonban nem teszi az alkalmazottat családtaggá.

Az elsőfokú ítélet tényállása helytelenül rögzítette, hogy a felneveléséhez szükséges anyagi javakat 1996-tól kezdődően néhai H. F. plébános biztosította, mivel édesanyja idővel - amikor lehetősége nyílt rá - bankszámlát nyitott részére, rendszeresen átutalta a kapott családi pótlékot, és a ballagási költségeihez is hozzájárult, valamint mobiltelefont vásárolt számára. Érvelése szerint a néhai plébánostól kapott költőpénz a „koszt és kvártély”, az általa végzett munka ellentételezése volt. H. F. halálát követően H. L. azon utasítása, hogy a plébánia egész területét üresítse és takarítsa ki, jelentős feladatot rótt rá, amely meghaladta az öröklésből fakadóan teljesítendő kötelezettségét.

A felperes álláspontja szerint a meghallgatott tanúk vallomásai nem igazolták, hogy a plébános pontosan mely időponttól volt magatehetetlen, mikortól volt képtelen önmagát ellátni. A meghallgatott tanúk egyike sem élt a plébánián, nem jártak oda napi rendszerességgel, és csak M. J.-né lakott a plébánia közelében. Mindebből következően az elsőfokú bíróság a tényállást önkényesen, a prekoncepciójának megfelelően állította fel és értékelte, figyelmen kívül hagyta, illetve helytelenül értékelte az eljárás során felmerült bizonyítékokat, iratellenesen jutott kifejtett álláspontjára, amelynek a másodfokú bíróság mindenben helyt adott.

A felperes érvelése szerint a jogvita alapkérdése, hogy a felek között létrejött-e munkaviszony, amit önmagában a munkaszerződés hiánya nem zár ki. Az adott esetben egy atipikus jogi helyzetről volt szó, amelyet a bíróságoknak fel kellett volna ismerni. Az elsőfokú bíróság a munkaszerződés kötelező tartalmi elemeit vizsgálva azok hiányát állapította meg, a másodfokú bíróság pedig a fennállt szoros érzelmi kapcsolatára, és a felperes tudattartalmára hivatkozással tekintette kizártnak a munkaviszony fennállását.

Érvelése szerint iratellenes az elsőfokú ítélet azon megállapítása, hogy a néhai plébános részére édesanyjával kötött megállapodás alapján biztosította a juttatásokat, mert ilyen megállapodásra az érintett felek között nem került sor. Az ítéletek nem értékelték annak tényét sem, hogy nemcsak pszichés, hanem jogi értelemben sem volt kapcsolat közte és a néhai plébános között. A nevelésbe, gondozásba vétel nem lehetett pusztán a plébános saját döntése, az ezzel kapcsolatos felelősségi viszonyt az eljárás során részletesen kifejtette. Ilyen kapcsolatot - gyámi, nevelőszülői viszonyt - ugyanis csak az állam hozhat létre, amely a perbeli esetben nem valósult meg.

A munkaszerződés tartalmi elemei körében a munkavégzési hely meghatározása aggálytalanul megállapítható volt, az a Ny.-i Plébánia épületében, és a ny.-i templomban került teljesítésre. Munkaköre az általa ellátott feladatokból megállapítható volt, amelyet egyrészt saját előadása, másrészt a meghallgatott tanúk vallomásai támasztottak alá. Feladatai közé tartozott a plébánia háztartásának napi vezetése, illetőleg egyes templomi és egyéb feladatok ellátása a plébános utasítása és számonkérése mellett. A munkabér alapvető funkciója a munkavállaló megélhetésének biztosítása, és a bírói gyakorlat alapján is nem a juttatás elnevezésének, hanem annak tartalmának van jelentősége. Ezért elnevezésétől függetlenül munkabérnek kell tekintetni a munkavállalói teljesítés ellenértékéeként a munkavállalónak nyújtott valamennyi szolgáltatást, így jelen atipikus esetben a részére adott természetbeni juttatásokat.

A plébános halálát követően az elvégzett munkafeladatok meghaladták

a saját öröksége és ingóságainak elvitelével kapcsolatos teendőket, ezért munkaviszonynak tekinthetőek. Az elvégzendő feladatok miatt nem volt módja máshol munkaviszonyt létesíteni, állandó rendelkezésre állási kötelezettség terhelte, amit P. P. tanúvallomása is alátámasztott.

Álláspontja szerint munkaköre készenléti jellegű munkakör volt, rendelkezésre állási kötelezettsége szinte állandó volt, tényleges munkavégzése azonban a napi nyolc órát nem mindennap érte el.

A felperes érvelése szerint nem elsődleges a munkaviszony megállapíthatósága szempontjából a néhai plébánossal fennálló érzelmi kapcsolata, hiszen munkaviszony jogszerűen családtagok között is létrejöhet. Munkavégzésre a cselédség kategóriájához állt legközelebb, amely korábban nagyon elterjedt volt, és jellemzője volt a háznál lakás, „koszt és kvártély” biztosítása is, ettől azonban az érintett nem vált a család részévé.

A felperes azt is panaszolta, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítékok köréből nem rekesztette ki a becsatolt szakpszichológusi véleményt, azonban azt nem vonta mérlegelési körébe, holott a szakértő megállapítása szerint a néhai plébánossal fennálló kapcsolatát az úgynevezett „Stockholm szindróma” jellemezte. A bíróságok nem értékelték azt a közokiratokkal bizonyított tény, hogy nem volt a néhai plébános közeli hozzátartozója. A munkaviszony megítélése szempontjából egyébként sem bírhatna kizárólagos relevanciával a felek közötti közeli hozzátartozói kapcsolat.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását és a felperes felülvizsgálati eljárási költségben történő marasztalását kérte.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozatlan.

A perbeli jogvitában az eljáró bíróságoknak abban a jogkérdésben kellett állást foglalni, hogy a felperes néhai H. F. plébánosnál történő, a háztartás vezetésében végzett tevékenysége munkaviszonyt keletkeztetett-e az alperes irányában, vagyis a felperes gyermekkorától az alperes munkavállalójának tekinthető-e.

Az eljáró bíróságok helytállóan vonták mérlegelési körükbe a felperes I.-i Plébánián történő tartózkodásának bizonyított körülményeit, az általa elvégzett feladatok mennyiségét és jellegét, továbbá megfelelően értékelték a felperes okiratokkal ugyan nem igazolt, de tényleges jogi státuszát is. A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként megállapítható volt, hogy a felperes kilenc éves korától kizárólag a néhai plébános nevelése, gondozása alatt állt, aki ezt a feladatot az édesanyával történt

megállapodás alapján látta el. Ebből a szempontból nem a kifejezett ilyen tartalmú írásbeli vagy szóbeli megállapodás létrejöttének, hanem a tényleges eredményének volt jelentősége, vagyis annak, hogy az édesanya távozását követően a felperes élelmezését, gondozását, ruháztatását és iskoláztatását 16 éves koráig, saját költségén kizárólag H. F. biztosította. Ezt a feladatot néhai H. F. nem egyházi, hanem magánszemélyként látta el.

A felperes az eljárásban, továbbá a felülvizsgálati kérelmében is megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy az általa házvezetőnként minősített tevékenységeket kisgyerek korától kizárólagos jelleggel látta el. A meghallgatott tanúk vallomásai azt támasztották alá, hogy néhai H. F. csak az utolsó időszakban volt magatehetetlen, azon időpontig pedig a háztartás vezetéséről maga gondoskodott, ezt követően pedig a felperes mellett más hívő személyek segítségét is rendszeresen igénybe vette. Ez a körülmény a felperest 2008. decemberi elköltözését követően fokozottan fennállt, M. I.-né és M. I. tanúvallomása pedig azt támasztotta alá, hogy az ezt követő időszakban a felperes a napi rendszeres munkavégzést nem tudta igazolni.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében megalapozottan érvelt avval, hogy napjainkban is lehetséges a bentlakásos munkavállalás, és ilyennek tekinthető a babysitter vagy az idős embert ápoló személy munkavégzése is. A perbeli esetben azonban az ügy előzményét tekintve az állapítható meg, hogy mivel a felperest cselekvőképtelen, kisgyermek korától H. F. saját háztartásában nevelte és ő maga is szülőként tekintett az elhalt plébánosra, a jogilag rendezetlen kapcsolat lényegét nem a felperes által végzett tevékenység, hanem a róla való gondoskodás jelentette. Az általa végzett - egy családban nevelt gyermektől elvárható tevékenységet nem meghaladó - feladatellátása pedig nem a felek közötti ilyen tartalmú megállapodáson, hanem a közöttük fennálló együttélési kapcsolaton alapult. Nem maradhat értékelés nélkül az a körülmény sem, hogy a felperes a plébános életében elköltözését követően sem kezdeményezett peres eljárást az elhalttal szemben a munkaviszony megállapítása érdekében, erre csak a halálát követően került sor.

A felperes a keresetét alapvetően a néhai plébános részére gyermekkorától végzett házimunka ellátására alapította, azt azonban nem bizonyította, hogy tevékenysége az alperes hitéleti feladatainak ellátásához kapcsolódott. Ebből következően a Plébánia munkáltatói jogutódlása a felperesi érvelés elfogadása esetén sem lenne igazolt, a felperesnek az alperessel szemben előterjesztett munkaviszony megállapítására irányuló keresete alaptalan volt.

A bíróságok helytállóan értékelték, hogy a halálesetét követően az örökség átadásával, a személyes ingóságok elvitelével kapcsolatos plébánosi felszólítás ugyancsak nem keletkeztetett munkaviszonyt,

ez az örökség megszerzésével kapcsolatos utasítás volt, és abból eredt, hogy az alperes a tulajdonát képező ingatlant rendeltetésének megfelelően át kívánta venni. Az ingatlant korábban a felperes is lakta, ezért annak használatba történő visszaadását követően elvárható volt részéről az épület kitakarítása, amelyet egyébként sem kizárólagosan végzett.

A fentieket összességében értékelve megállapítható, hogy bár a felperes jogilag nem rendezetten, de tényleges helyzetét tekintve családtagként nevelkedett néhai H. F. gondozásában, és e helyzetéből adódóan a rá háruló háztartási feladatokat ellátta, ez azonban a köznapi felfogás értelmében nem keletkeztetett munkaviszonyt, erre vonatkozóan még ráutaló magatartással sem történt megállapodás a felek között. Az elvégzett feladatok jellege a családban nevelt gyermek által ellátott feladatok mennyiségét és minőségét nem haladta meg, a felperes ennek ellátása mellett tanulmányokat folytatott, és az sem volt megállapítható, hogy az általa becsatolt szakértői véleményben diagnosztizált úgynevezett „Stockholm szindróma” alapján végezte tevékenységét.

A néhai H. F. és a felperes közötti érzelmi és kvázi családi kapcsolat meglétét az elhalt végrendelete is alátámasztotta, amelyben kizárólagos örökösként a felperes lett megnevezve.

Helytállón hivatkozott az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében arra, hogy az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó iránymutatása önmagában a jogviszonyra vonatkozó jogi indokolás alapján nem képezheti.

A perbeli tényállás alapján, munkaviszony megállapítása hiányában az EJEE rendelkezésére hivatkozás nem alkalmas a felperesi igényt megalapozni.

A fentiekre tekintettel az eljáró bíróságok a tényállást helytállón állapították meg, abból okszerűen következtettek arra, hogy a felek között munkaviszony nem jött létre, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

A felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50.§ (1) bekezdése szerinti illetéket köteles a Magyar Állam részére megfizetni.

Budapest, 2014. szeptember 10.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. előadó bíró, Dr. Bérces Nóra s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági tisztviselő